

μύχως διὰ τὴν γνώμην ἣν τὸσῶ ἑλαφρῶς εἶχομεν σχηματίζει περὶ τοῦ πτωχοῦ νέου ἐκείνου, οὐτινος μόνον ἐγκλημα ἦτο ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ φέρῃ τέσσαρα φράγκα περισσότερα εἰς τὴν οἰκογενεῖάν του. Μόνος μεταξὺ πάντων ὁ πατὴρ μου ἐφαίνετο κατευχαριστημένος καὶ ἰλαρός ὡς ἄνθρωπος μηδένα ποτὲ καταδικάζων.

— Ἐνα ποτήρι, Πέτρε, εἶπεν.

— Δὲν σὰς χαλῶ τὴν καρδιά, κύριε Δουμά. Εἰς ὑγείαν τοῦ Πόρθου! Ἐκεῖνος ἦτον ἄνθρωπος, ἀλήθεια, ποῦ εἴμποροῦσε εἰς μιὰ στιγμή νὰ φέρῃ τὸ ἐπιπλον εἰς τὸ Μονπαρνάς μαζί με τὸ μάρμαρο ἀκόμη.

Καὶ γαυρίων ὅτι διὰ τῆς ἀπαντήσεώς του ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ἡ φιλολογία δὲν ἦτο ξένη εἰς αὐτόν, ἐκένωσε τὸ προσενεχθέν αὐτῷ ποτήριον οἴνου, ἐσπύγγισε τὸ στόμα με τὸ ἀνάστροφον τῆς χειρός, ἐχαίρησεν εὐγενῶς καὶ ἐξήληεν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης μοὶ συνέβη ἐνλίστε νὰ ἀπαντήσω τὸ κακόν, πολλάκις νὰ τὸ προῖδω, ἀλλ' οὐδέποτε πλέον συνέλαβα ὑπόνοιαν κακῆν περὶ ἀνθρώπου.

*Κ.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ

Γ'. — ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΩΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΩΝ ΠΟΤΩΝ

Ἐσφαλμένα ἰδέαι τῶν ἀρχαιοτέρων περὶ τῶν ὑπερφύων ἰδιοτήτων τῶν οἰνοπνευμάτων. — Ἐξωτερικὴ χρῆσις αὐτῶν καὶ θάνατος ἐκ τούτου τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας Καρόλου. — Ἰδία ἔθνικαί σκευασαὶ μεθυστικῶν πνευματωδῶν ποτῶν παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. — Ἐνέργεια φυσιολογικῆ τοῦ οἰνοπνεύματος ἐπὶ τοῦ στομάχου καὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. — Φαινόμενα ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐκ μετρίας πόσεως οἰνοπνεύματος. — Φαινόμενα μέθης. — Ὁ μέθυσος ἐγκαταλείπει τὸ λογικὸν αὐτοῦ εἰς τὸν πυθμένα τῆς φιάλης. — Ἀνέκδοτα τινὰ μεθύσων. — Ἐβήγησις λεπτομερεστέρα τῆς ἐνδοτέρας ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐνεργείας τῶν οἰνοπνευμάτων. — Χρησιμότης τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἐν τῇ διαίτῃ.

Ἡ πρώτη ἀνακάλυψις καὶ ἐξαγωγή τοῦ οἰνοπνεύματος ἐκ τοῦ οἴνου ἐξέπληξε τὸ πνεῦμα τῶν πεπαιδευμένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ, ὡς συμβαίνει συνήθως εἰς πᾶσαν ἀνακάλυψιν, εὐθὺς παρ' ἀξίαν ὑπερῴψωσαν τὰς ἀγαθὰς ἰδιότητας τοῦ νέου ἀνακαλυφθέντος θησαυροῦ!

Ἰδοὺ δὲ ὁ ἰατρός Arnauld de Villeneuve ἐκ Μομπελιέ τῆς Γαλλίας εἰ ἔγραψε τότε περὶ τοῦ οἰνοπνεύματος ἐν τῷ συγγράμματί του «Traité sur la conservation de la jeunesse»: «Τίς θέλει πιστεῦσαι, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου ἠδυνήθησαν νὰ ἐξαγάγωσιν ὑγρὸν, ὕπερ οὔτε τὸ χρῶμα, οὔτε τὴν φύσιν, οὔτε τὴν ἐνέργειαν τοῦ οἴνου ἔχει; Τὸ ὕδωρ τοῦτο τοῦ οἴνου τινὲς ἀπο-

καλοῦσιν ὕδωρ τῆς ζωῆς (eau de vie), τοῦθ' ὅπερ εἶνε τὸ καταλληλότερον ὄνομα, καθ' ὅσον ὄντως παράτεινε τὴν ζωὴν τῶν χρωμένων αὐτῷ. Ἦδη ἔρχονται νὰ γνωρίζωσι τὰς ἀρετὰς τοῦ ὑγροῦ αὐτοῦ· παράτεινε τὴν ὑγείαν, διαλύει τοὺς περριττοὺς ἐν τῷ σώματι καὶ βλαβεροὺς χυμούς, ζωογονεῖ τὴν καρδίαν καὶ διατηρεῖ τὴν νεότητα. Μόνον τοῦ δεῖ ἡ καὶ μετ' ἄλλων φαρμάκων ἐνούμενον θεραπεύει τοὺς κωλικούς, τὸν ὑδρωπα, τὴν παράλυσιν, τὸν τεταρταῖον πυρετόν, τὴν λιθίαν.

Εὐθὺς λοιπὸν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνακαλύψεως αὐτοῦ εἰς τὸ οἰνόπνευμα ἀπεδόθησαν πλεῖστα ὅσα ὑγιεῖναι καὶ ἱαματικά ὑπερφυσικά δυνάμεις, καὶ ταχέως ἐποιήσαντο χρῆσιν αὐτοῦ εὐρεῖαν καὶ πολυποίκιλον, οὐ μόνον ἐσωτερικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐξωτερικῶς, διότι ἐπίστευσαν, ὅτι ἐπιτριβόμενον ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀποδίδει ὑπερφυεῖς δυνάμεις εἰς τὸ σῶμα. Εἰς τούτο δὲ ὀφείλεται καὶ ὁ θάνατος τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας Καρόλου, τοῦ ἐπονομασθέντος Κακοῦ, τῷ 1387. Οὗτος δηλαδὴ συνείθισε, κατὰ τὸν τότε ἐπικρατοῦντα συρμόν, νὰ περιτυλίσσηται διὰ σινδόνης βεβρεγμένης ἐν οἰνοπνεύματι καὶ περιρραπτομένης περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἡμέραν τινὰ ὁ βράπτων τὴν σινδόνην θεράπτων λησμονήσας τὸ ψαλλίδιον, ὅπως ἀποκόψη, μετὰ τὸ τέρμα τῆς ἐργασίας του, τὸ ὑπερβάλλον νῆμα, καὶ ἀγνοῶν τὴν ἀναφλεξιμότητα τοῦ οἰνοπνεύματος ἠθέλησε ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ψαλλίδα δι' ἀνημμένον κηρίον, ὅπως διὰ τῆς φλόγος τάμη τὸ νῆμα. Ἀντὶ ὅμως τοῦ νῆματος τούτου ἔταμε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως ἀναφλεθέντος ἐν ἄκαρῃ τοῦ οἰνοπνεύματος.

Τὸ λυπηρὸν τοῦτο γεγονός ἐκτοτε ἐδείξε καὶ τὴν ἀναφλεξιμότητα τοῦ οἰνοπνεύματος.

**

Εὐθὺς ἐκ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως ἐπὶ τῆς γῆς τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἤρξαντο οὗτοι τὸν διὰ τὴν ζωὴν ἀένναον ἀγῶνα, καὶ εὐθὺς ἐπεζήτησαν νὰ εὐρωσιν οὐσίαν, αἵτινες νὰ ὑποστηρίζωσι καὶ ζωογονήσωσι τὸν ἐκ τοῦ καμάτου καταβαλλόμενον ὀργανισμόν αὐτῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ διερεθίζωσι τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ διεγείρωσι τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ τὴν φαντασίαν.

Ἦν εἶδος λοιπὸν διεγερτικῶν τροφῶν καὶ πρὸ πάντων ποτῶν ἐτέθη εἰς χρῆσιν ὑπὸ τῶν ἑκαστοῦ λαῶν. Δὲν ὑπάρχει λαός, δυνάμει νὰ εἴπωμεν ὅστις νὰ μὴ ἔχη καὶ τι διεγερτικὸν καὶ μεθυστικὸν ἔθνικόν ποτόν, ὅπερ συνήθως συνίστησιν ἔθνικὴν πληρῆν, καθ' ὅσον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ποτὰ ταῦτα λαμβάνονται εἰς ὑπέρομετρον ποσόν, ὅτε πλέον δὲν διεγείρουσι τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἢ διὰ νὰ σθέσωσι καὶ φονεύσωσιν αὐτὰ μετ' ὀλίγον.

Οὕτω οἱ Ρῶσοι καὶ Γάρταροι ἔχουσι τὸ koumis αὐτῶν τὸ σχευάζομενον ἐξ ἀποστάξεως τοῦ

όξυνθέντος ἰππίου γάλακτος· οἱ Πολωνοὶ τὸ *mell* ἐκ ζυμούμενου μέλιτος· οἱ Ἄγγλοι ἰδίως τὸ *ἀγγλικὸν ρακίον* ἢ τὸ *ἀρκευθώδες οἰνόπνευμα*, (*gin* ἢ *genièvre*), οὗτινος ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω· οἱ Γάλλοι καὶ ἰδίως οἱ Νορμανδοὶ εἶδος *ρακίου ἰσχυροῦ* ἐξαγομένου ἐκ τῆς ζυμώσεως καὶ ἀποστάξεως τῶν μῆλων καὶ τῶν γεωμήλων. Ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ γίνεται εὐρεία χρῆσις τῆς κοινῆς ρακῆς, καὶ πρὸ πάντων τῆς γνωστῆς πᾶσι *μαστίχας*. Οἱ Ἴνδοι ἔχουσι τὸ δημοφιλὲς αὐτοῖς πνευματώδες ποτὸν *chica* τὸ ἀπολαμβανόμενον διὰ πνευματώδους ζυμώσεως τῶν γεωμήλων μετὰ νεραντζίων καὶ μετὰ τεμαχίων ἄρτου ἐκ ταπιοκᾶς ἢ μανιῶτου ἐσκευασμένο· ἔτι δὲ οἱ Ἴνδοι ἔχουσι καὶ τὸ μεθυστικὸν ποτὸν *rack* ἐξαγόμενον δι' οἰνοπνευματώδους ζυμώσεως καὶ ἀποστάξεως ὀρύζης, σακχάρου καὶ κοκκοφοίνικος. Οἱ Σίνοι τὸ *σιού-θεν-ἴσου* προερχόμενον ἐκ τῆς πνευματώδους ζυμώσεως καὶ ἀποστάξεως τοῦ ἀραβοσίτου, κλπ. πάντες περίπου οἱ ἄγριοι λαοὶ παράσκευάζουσι πληθὺς πολυάριθμον πνευματωδῶν μεθυστικῶν ποτῶν διὰ τῆς ζυμώσεως διαφόρων συνδυαζομένων πολυτρόπως γλυκῶν καὶ ὑπόξιζνων καρπῶν, ρίζων ἀμυλούχων καὶ σακχαρώδων καὶ φυτῶν ἀρωματικῶν διαφόρων φυομένων ἐν ἐκάστῃ χώρᾳ.

Πάντα περίπου τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά, τὰ προερχόμενά ἐκ ζυμώσεως διαφόρων σακχαρούχων καὶ ἀμυλωδῶν οὐσιῶν, καὶ τὰ πνευματώδη σιρόπια καὶ ἐλιξίρια ἐνέχουσι κατ' ἄλλοτε ἄλλην ποσότητα οἰνόπνευμα, εἰς ὅπερ κατ' ἐξοχὴν οφείλεται ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν ἢ ἐνέργεια δὲ αὕτη τροποποιεῖται ἐλάχιστα μόνον ὑπὸ τῶν συνυπαρχουσῶν ἐν ἐκάστῳ πνευματώδει ποτῷ ἄλλων οὐσιῶν καὶ ἰδίᾳ ἀρωματικῶν καὶ αἰθεριῶν ἐλαίων. Ὡς ἐκ τούτου δὲ θέλομεν περιγράψει τὴν ἐνέργειαν τοῦ οἰνοπνεύματος ἡραιωμένου διὰ ποσότητος τινος ὕδατος, οὗ τύπος εἶνε ἡ κοινὴ *ρακὴ καὶ τὸ κοριάκ*. Ὁ οἶνος ἔχει τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν, πλην ἐν αὐτῷ τὸ ποσὸν τοῦ οἰνοπνεύματος εἶνε μικρότερον.

Τὸ ὕδρομιγές οἰνόπνευμα λοιπόν, λαμβανόμενον ὑπὸ οἰανδήποτε σκευασίαν, εἰς μικρὸν ποσὸν κατὰ πρῶτον ἐνεργεῖ τοπικῶς ἐπὶ τοῦ στομάχου καὶ διερεθίζει ἠπιῶς τὰ τοιχώματα αὐτοῦ προκαλοῦν ἐπ' αὐτὰ ἐλαφρὰν συμφορήσιν αἵματος, ἐξ οὗ δραστηριωτέρα καὶ ἀφθονωτέρα γίνεται ἡ ἔκκρισις τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ, διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὁποῦ κατὰ μέγα μέρος τελεῖται ἡ πέψις τῶν τροφῶν· διὰ τοῦτο λοιπόν ὀλίγον ποσὸν οἰνοπνεύματος λαμβανόμενον ἀμέσως πρὸ τοῦ φαγεῖν ἢ ἐπ' αὐτῷ προάγει τὴν λειτουργίαν τοῦ στομάχου καὶ διευκολύνει ἐπὶ ποσὸν τὴν πέψιν τῶν ἐν αὐτῷ τροφῶν. Εἶτα δὲ τὸ οἰνόπνευμα ἔχει τὴν ιδιότητα τοῦ διαλύειν τὰς ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις οὐσίας, αἵτινες οὕτως

ἀκόπως καὶ ταχέως ἀπορροφῶνται ἐκ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ ἀναλαμβάνονται εἰς τὴν κυκλοφορίαν.

Τὸ οἰνόπνευμα ὅμως δὲν μένει ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν τοῖς πεπτικῶν ὀργάνοις, ἀλλὰ τάχιστα ἀπορροφᾶται εἰς τὴν κυκλοφορίαν, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμέσως ἐξ αὐτοῦ τοῦ στομάχου διὰ τῶν φλεβιδίων αὐτοῦ, ὀλίγιστον δὲ μεταβαίνει ἐκ τοῦ στομάχου εἰς τὰ ἐντερα καὶ ἐκεῖθεν ἀπορροφᾶται διὰ τῶν φλεβιδίων ἐπίσης.

Ἀπορροφώμενον τὸ οἰνόπνευμα ἐκ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων διέρχεται κατὰ πρῶτον ἐκ τοῦ ἥπατος καὶ ἐκεῖθεν διαχύνεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἅπασαν ἐπιφέρον τὰ γνωστὰ τοῖς πᾶσι σχεδὸν διεγερτικὰ καὶ μεθυστικὰ φαινόμενα αὐτοῦ.

Καὶ ἐν πρώτοις τὸ οἰνόπνευμα ἐντείνει τὴν ἐνέργειαν τῆς καρδίας καὶ ἐπιταχύνει μικρὸν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ἐξ οὗ ἡ ἐλαφρὰ εἰς τὸ πρόσωπον συμφορήσιν αἵματος καὶ ἡ ἐρυθρότης αὐτοῦ, ἡ ζωηρότης καὶ ἐρυθρότης καὶ στυλνότης τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ζωογόνησις καὶ ἐξαψις τῆς φυσιγγωνίας. Ἄλλὰ πρὸ πάντων τὸ οἰνόπνευμα ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ λοιποῦ νευρικοῦ συστήματος, ἐντείνον τὰς τε διανοητικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις, ἐξ οὗ κούφότης καὶ γενικὴ εὐεξία τοῦ σώματος, ἔντασις καὶ ἀνύψωσις τῶν μυϊκῶν δυνάμεων, ὀξύτης καὶ μείζων ἀντιληπτικότης πάντων τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων· τὸ πνεῦμα δὲ καὶ ἡ φαντασία καθίστανται ζωηρότερα, φαεινὰ, διαυγέστερα, ὥστε αἱ ἰδέαι ἐπέρονται ῥαδίως ζωηραὶ καὶ χαρμόσυναι· λύεται δὲ τότε ἡ γλῶσσα καὶ ἀνοίγεται τὸ στόμα, ὁπότεν τὸ ὑπερεκχειλιζόν πνεῦμα ῥέει λάβρον καὶ ἀκατάσχετον.

Ἄλλα ταῦτα πάντα ἀπὸ μετρίου μόνον ποσοῦ ποιοῦσι τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά· κατ' ὅσον ὅμως βαθυμῶν τὸ λαμβανόμενον ποσὸν αὐξάνει, ἅπαντα τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐντείνονται κατ' ὀλίγον, μέχρις οὗ ἐκπέσωσιν εἰς τὸ ἀντίθετον ὅπως ἀποτελεσμα. Καὶ ὁμῶς ἡ μὲν ἐνέργεια καὶ ἰσχύς τῆς καρδίας ἐξασθενεῖ καὶ ἡ κίνησις τῆς κυκλοφορίας ἐπιβραδύνεται· τὸ δὲ πνεῦμα καὶ ἡ φαντασία ἐπισκοτίζονται· αἱ ἰδέαι συγχύζονται, ἡ δὲ γλῶσσα μετὰ μεγάλης δυσκολίας καὶ ὑποτραυλιζουσα ἀφίησι φλυαρίας συνισταμένας ἐκ λέξεων καὶ φράσεων ἄνευ τινός εἰρμού, ἄνευ τινός συναρμογῆς, ὅπερ διερμηνεύει σαφῶς τὸν συγκεχυμένον σάλον τὸν συνταράσσοντα τὸ πρὶν γαλήνιον καὶ διαυγές πνεῦμα. Ἄπαν τότε τὸ μυϊκὸν σύστημα ἐξασθενεῖ, ἡ βᾶσις καθίσταται δύσκολος, σφαλῆρὰ καὶ τρέμουσα· ὁ δὲ ἄνθρωπος οὐδόπως τότε διαφέρει τοῦ μωροῦ παιδίου, μάλιστα ὑπολείπεται ἔτι καὶ αὐτοῦ, ὡς στερούμενος, κατὰ Bouchardat, τῆς ἀθῶας καὶ ἐπαγωγῆς χάριτος τῆς παιδικῆς ἡλικίας!

Ταῦτα δὲ πάντα συνιστῶσι τὴν συνήθη βαθμὸν τῆς μέθης. Πλὴν ἀνεξοικισμένον εἶτα τοῦ λαμβανόμενου ποσοῦ οἰνοπνεύματος, τὰ φαινόμενα τῆς μέθης ἐπέρχονται βαρύτερα καὶ σοβαρώτερα. Ὁ μέθυσος τότε ἀδυνατεῖ ἐντελῶς νὰ ἴσταται ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἀπόλλυσι βαθμηδὸν τὰς τε σωματικὰς καὶ πάσας τὰς πνευματικὰς δυνάμεις αὐτοῦ· τὸ πνεῦμα ἀναίρεται καθ' ὀλοκλήριον, τὰ δ' αἰσθητήρια αὐτοῦ πάντα καταλύονται, καὶ ἀναισθησία γενικὴ καταλαμβάνει τὸ σῶμα τοῦ μεθύοντος, ὅπερ κατάκειται, ὡς ὄργανισμός ζῶν μὲν ἔτι, ἀλλ' οὐδεμίαν ψυχιδίησιν τῆς ὑπάρξεώς του ἔχων. Ταχέως δὲ ἐπέρχεται τότε ὕπνος βαθύς, ἀγωνιώδης, οἰχλωδῆς, καὶ βαθμηδὸν ληθαργικός καὶ κωματώδης, ὅστις ἢ μεταβαίνει εἰς τὸν θάνατον, ἢ μετὰ παράτασιν ἄλλοτε ἄλλην διαλύεται, καὶ ὁ πρὶν μεθύσος ἐξεγίρεται μετὰ βάρους τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπίστε κεφαλαλγίας ἐνθάτου, μετὰ χαλαρώσεως ἀπ' ἐνός τῶν διανοητικῶν καὶ ἐξαντλήσεως ἀπ' ἐτέρου τῶν σωματικῶν δυνάμεων, ἀνεπιτήδεις ὄν πρὸς τε πνευματικὴν ἢ σωματικὴν ἐργασίαν, μετὰ ἀνορεξίας, καυσίας καὶ ἀηδίας πρὸς πᾶσαν τροφήν, καὶ τέλος μετὰ διαφόρων μολώπων καὶ στρεβλώσεων καὶ τραυμάτων, ἅτινα ἐκληροδότησεν αὐτῷ ἡ προηγηθεῖσα ἀσυνείδητος καὶ κτηνώδης κατάστασις του, οἷς ἔτι πρόσθετος καὶ ὅσας κατὰ τὸ διεγερτικὸν τῆς μέθης σάβδον ὁ μέθυσος διέπραξε βιαιοπραγίας καὶ ἐγκλήματα ἐν παρορυσμῷ ὀξείας μαχίας καὶ προσχαίρου παραφροσύνης ὄν.

Δὲν εἶνε λοιπὸν υπερβολικὸν τὸ ρητόν, ὅτι «ὁ μέθυσος ἐγκαταλείπει τὸ λογικὸν αὐτοῦ εἰς τὸν πυθμένα τῆς φιάλης.»

Ὁ Bouchardat διηγεῖται, ὅτι ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ ἐνώρισεν ἰατρὸν (δυστυχῶς!), ὅστις ἐπὶ νεν ἰσθῶνος εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε πολλάκις ἐπίπτε καὶ ἐκοιμάτο ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἢ τῶν λακκῶν, ὅποτε οἱ Βαλαντιοτόμοι ἐπωρελοῦμενοι ἐλάφρυνον τὰ θυλάκια αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἐκ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ὑπολειφθέντος ἀργυρίου. Ὁ ἰατρός, ἀντὶ νὰ συνεκίσθη ἐκ τούτου, ἠγόρασε σκύλον νοσήμονα, ὅστις παροκλοῦθει πάντοτε τὸν κύριόν του καὶ ἀπεμάκρυνεν ἐν καιρῷ ὑπαιθρίων ὕπνων τοῦ κυρίου του τοὺς κακομαθημένους λωποδύτας. Τίς λοιπὸν τῶν δύο αὐτῶν ἦτο ὁ μᾶλλον λογικός;

Οὐχ ἦτρον ὅμως καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς ἡ μέθη ἐπίστε οὐκ ἀναιρεῖ ἐντελῶς τὸ λογικὸν ἀναφέροντα μάλιστα γεγονότα, καθ' ἃ, καὶ ἐν ἰσχυρῇ μέθῃ, τὸ πνεῦμα ἐν ὅλῃ τῇ κτηνώδει του σώματος καταστάσει ἀπέδειξεν ἐπὶ ἔχνην τινὰ στιγμαίαια ὑπάρξεως.

Οὕτως ἀναφέρεται, ὅτι ὁ στρατηγὸς de Villars, ὅστις ἄλλως ἢ εἰς τῶν ἰκανωτέρων γάλλων στρατιωτικῶν, ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν τὸν οἶνον, πρὸς ὃν συνήθως παρεδίδοτο ψυχῇ τε καὶ

σώματι. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1734 ἐστάλη εἰς Ἰταλίαν, ὅπως τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ. Πρὶν ὅμως διέλθε ἀπὸ Σαρδηνίας, ὅπως χακροτήσῃ τὸν βασιλέα, πρὸς ὃν παρουσιάσθη ὑπὸ ταυούτην τοῦ οἴνου ἐπήρειαν, ὥστε κατέπεσε κατὰ γῆς μόλις πρὸ τοῦ βασιλέως παρουσιασθεῖς· ἐν τούτοις εἶχε τὴν ἐτοιμότητα νὰ εἴπῃ: «Βασιλεῦ, ἰδοὺ ἐγὼ φρικώτατα πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Ἰμετέρας Μεγαλειότητος!»

Ἄλλοτε πάλιν ἐν Παρισίοις ἀστυνομικός τις γυμνοφύλαξ παρετήρησεν ἐν βαθείᾳ νυκτὶ τινὰ παραχλοουθούτα ἐπιμόνος ὀπισθεν ἄλλαν ἀνθρώπον. Βλαβῶν δὲ αὐτὸν ὡς κακοποιὸν τινὰ καὶ λωποδύτην, πλησιάζει, συλλαμβάνει αὐτὸν καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου ζητεῖ ἐξήγησιν τῆς διαγωγῆς του. Οὗτος δὲ ὅστις ἦτο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ οἴνου, ἀπατά αὐτῷ ἐπιμόνος: «Κύριε, ὁ πρὸ ἐμοῦ, παρετήρησα, ὅτι εἶχε οἰνόφυλξ· τὸν παραχλοουθῶ λοιπὸν ἀναμέμων, ὅπως ὅταν πεσῇ κατὰ γῆς, κατακλιθῶ ἐπὶ αὐτοῦ!»

Ἄλλὰ καὶ ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει, ὅτι ὁ Φίλιππος, μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ λαμπράν αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἀθηναίων νίκην, ἂν καὶ ἦν ἐν βαθείᾳ καταστάσει μέθης καὶ παρελήρει, ἐν τούτοις ἔσγεν ἀρχαύτως καθαρόν τὸ πνεῦμα, ὅπως ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς πρὸς αὐτὸν παρουσιασθέντας εὐθύς μετὰ τὴν ἦτταν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ὄρους συνθήκης ἐλλόγουσ καὶ ἰκανῶς συμφέροντας αὐτοῦ.

Πλείστα δ' ἄλλα παρόμοια ἀνεχόμενα μεθύσων ἐπὶ ἰστροῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτρον περιεργα.

Παρακλοουθήσωμεν νῦν τὴν ἐνδοτεράν πως ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ φυσιολογικὴν ἐνέργειαν τοῦ οἰνοπνεύματος, ὅπως μορφώσωμεν ἀκριβῆ ἰδέαν καὶ ἐκτιμήσωμεν ἐπιστημονικῶς τὴν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν χρησιμότητα τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν.

Ἀπορροφούμενον ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ τὸ οἰνοπνεῦμα εἰς μικρὸν μόνον ποσὸν ἐκεῖ καίεται εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ καὶ ὕδωρ, κατὰ τὰς θεωρίας τοῦ διασήμου χημικοῦ φυσιολόγου Liebig· τὸ δὲ ἐπίλοιπον, τὸ πλείστον, μένει ἀμετάβλητον κυκλοφορούμενον ὡς τοιοῦτον ἐν τῷ αἵματι καὶ εἰσδύον καὶ διαδρέχον πάντας ἐν γένει τοὺς ἰστροὺς τοῦ ὄργανισμοῦ μας καὶ πρὸ πάντων τὴν οὐσίαν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ λοιποῦ νευρικοῦ συστήματος.

Τὸ οἰνοπνεῦμα δὲ, ὡς τοιοῦτα ἐγκυκλοφορούμενον ἐν τῷ αἵματι, καθίσταται ἐρυθρὰ αἰμοσφαιρία (ὡν τὸ κύριον ἔργον εἶνε ν' ἀναμύξῃ ν' ὀξυγόνον ἐκ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος κατὰ τὴν ἀναπνοὴν ἐν τοῖς πνεύμοσι καὶ νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸ πρὸς τοὺς διαφόρους ἰστροὺς, ὅπως ἐκεῖ διὰ τοῦ ὀξυγόνου συντελεσθῇ ἡ ὀξειδῶσις καὶ καύσις, ἦτοι ἡ ἐναλλαγὴ τῆς ὀργανικῆς ὕλης καὶ ἡ λειτουργία τῆς θέρψεως) ἦτρον ἐπιτήδεια εἰς ἀναμύξῃσιν ὀξυγόνου, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀγὰ τοὺς ἰστροὺς καύσις

καὶ κίνησις τῆς θρέψεως, ἔλλειπει τῷ ἀναγκάσιον ὀξυγόνη, ἐπιβραδύνεται κατὰ πολὺ καὶ γαλαρῶνται.

Ἔνεκα δὲ ἀφ' ἑνὸς τῆς αἰτίας ταύτης τῶν ἐρυθρῶν αἱμασφαιρίων εἰς ἀπορρόφησιν ὀξυγόνου, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἔνεκα τῆς ἐπιποσθῆν ἐν τῷ αἵματι μετατροπῆς τοῦ οἰνόπνευματος εἰς ὕδωρ καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τῷ τελευταίον τοῦτο ἦτοι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, πλημμυρεῖ σφόδρα εἰς τὸ αἷμα, ὅπερ ἔνεκα τούτου γίνεται μελανωπὸν, ἐξ ὃ ἔξηγῆται ἡ κυάνωσις καὶ ἡ πελιδνώσις τῶν οἰνοβλύγων, εἰς ὧν τὸ αἷμα εὐρηται ἐλάχιστον, μὲν ὀξυγόνου, πλεονάζει δὲ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, καὶ διδέν αὐτῷ τὴν ἀσφυκτικὴν καὶ μελανωπὴν χροιάν.

Ἔνεκα δὲ τῆς ἐν τῷ αἵματι πλημμύρας ταύτης τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τῆς ἐπιβραδύνσεως τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης, ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος ἐλαττοῦται καὶ καταβιβάζεται, ἐξ ὃ τὰ ἄκρα τῶν μεθυστῶν καθίστανται ψυχρά καὶ πελιδνά. Ἀδύκως λοιπὸν οἱ φίλοινοι τὴν πολυποσθίαν αὐτῶν διακαίολογοῦσι προφασίζόμενοι, ὅτι ὄθην ἔχουσιν ἀνάγκην θεράνσεως. Τὸ οἰνόπνευμα ὡς βλέπομεν μόνον ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐνεργείας τοῦ καὶ ἀπὸ μικροῦ ποσοῦ διεγείρει τὴν κυκλοφορίαν καὶ θερμαίνει μικρὸν, ἀνύψων ἑλαφρῶς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος, κατόπιν ὁμοῦ καὶ ἰδίως ἀπὸ ὀλίγου μεγαλύτερου ποσοῦ, ποιεῖ τὸ ἀντιθέτου, ἦτοι ἐπιβραδύνει τὸ βῆμα τῆς κυκλοφορίας, γαλαρόνει τὴν ἐνεργεσίαν τῆς καρδίας, καὶ καταβιβάζει τὴν θερμοκρασίαν. Διὰ τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ καὶ τὴν τὸ οἰνόπνευμα σήμερον εἶνε εὐχρηστον ὑπὸ τῶν λατρῶν εἰς θεραπείαν πυρεσσογόνων (ὡς δηλαδὴ καταβιβάζον τὴν θερμοκρασίαν αὐτῶν καὶ ἐπιβραδύνον τὴν τῆξιν καὶ καταπάθησιν τῆς ὀργανικῆς ὕλης). Εἰς τὴν ἰδιότητα δὲ ταύτην τοῦ οἰνόπνευματος ὀφείλεται καὶ ἡ ἐνεργεία τῆς ρακῆς, ἥτις ἐν Ἑλλάδι διδεται πολυχρῶς, ὡς καὶ τὴν θερμῆν, ἡ ἠπρόλαβη ἐπιχειρημένην προσβολὴν θερμῆς, ὅτις ἔστιν ὅταν δὲ ἡ ἐνεργεία αὐτῆς τοῦ οἰνόπνευματος ἐπὶ τῶν φιλοίνων ἐπαναλαμβάνηται συχνάκις καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, τότε ἡ κυκλοφορία ἐπιβραδύνεται διαρκῶς καὶ τὸ φλεβικὸν αἷμα λιμαζέται εἰς τοὺς διαφόρους ἰστούς τοῦ σώματος, ὡς ἐξ ὃ ἔξηγῶνται ἡ διεύρυνσις καὶ ἰκίρωσις τῶν περιφερικῶν τοῦ δέρματος φλεβῶν, ἡ γὰρ ἀρκητικὴ τῶν μεθυστῶν ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς γῆρας κυάνωσις καὶ ἀνεύρυνσις τῶν φλεβιδίων, ὡς καὶ ἡ διαρκῆς ἐρυθρότης τοῦ λευκοῦ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀλλαγὴ τοῦ δέρματος, ἐξ ὃ ἔτι καὶ ἡ διαρκῆς ἐμφράξις καὶ ὑπεραιμωτῶν διαφόρων οὐσιωδῶν ὀργάνων τοῦ σώματος, οἷον τοῦ ἥπατος, τοῦ ἐγκεφάλου, τῶν πνευμόνων, τῶν νεφρῶν, κλπ. καὶ ἄλλων ἄλλων.

Τὸ οἰνόπνευμα καὶ κατὰ ἐξοχὴν ὁ πίνος, ὅταν λαμβάνηται μετὰ μέτρου, εἶνε ἐν τῶν ἐπισημοτέρων τῆς φύσεως ὄρων εἰς τὸν ἀνθρώπου, ἀποτελεῖ δὲ ποτὸν ἐξαιρετὸν καὶ ἀγαπητὸν κατὰ πᾶ-

σαν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἄψιν τροφῆς, ὅν — κατὰ τὸν καλαισθητότερον τοῦ αἰῶνος μας γαστρολόγον Brillat-Savarin, — ὁ μονάρχης τῶν ὕψων καὶ φέρον εἰς τὸν τιμιότατον βαθμὸν τὴν διεγερσίν τοῦ οὐρανίου ἐπιπροσθέτομεν δὲ καὶ ἡμεῖς — καὶ τὴν παρακέντησιν τῆς ὀρέξεως καὶ διεγερσιν τῶν λειτουργιῶν τοῦ στομάχου, καθ' ὅσον ὀλιγοστόν λαμβανόμενον ἐν ὥρᾳ φαγητοῦ προκαλεῖ, κατὰ τὰ ἄνω εἰρημένα, ὑπεραιμῶν ἐλαφρῶν τοῦ στομάχου καὶ διερεθίζει αὐτὸν εἰς πλείονα ἔκκρισιν γαστρικοῦ πεπτικοῦ ὑγροῦ καὶ εἰς ζωηροτέραν καὶ τελειοτέραν ἐκτέλεσιν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ.

Μεταβαῖνον δὲ εἰς τὸ αἷμα τὸ οἰνόπνευμα, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἀφ' ἑνὸς τοιοῦ καὶ διεγείρει τὴν καρδίαν καὶ τὴν κυκλοφορίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διερεθίζει ἑλαφρῶς τὸ νευρικὸν σύστημα ἐντεῖνον καὶ διεγείρον τὰς λειτουργίας αὐτοῦ, ἐξ ὃ ζωογονεῖται μὲν τὸ πνεῦμα, ὑποστηρίζονται δὲ αἱ σωματικαὶ δυνάμεις, ἐν ὃ ἕξ ἄλλου μετριάξει τὴν φθορὰν καὶ κατανώσιν τῆς ὕλης κατασπέλλον τὴν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ὄργανισμοῦ λειτουργίαν, τῆς ὀξειδώσεως καὶ καύσεως.

Ἔνεκα τοῦτο οἰνόπνευμα ἐν τῶν ἐξαιρετῶν ἐπιβροητικῶν καὶ συμπληρωματικῶν εἰς τὴν διατροφήν, πρὸ πάντων τοῦ ἐργάτου, ὅστις ἔχει ἀνάγκην πολλῶν δυνάμεων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τρέφεται ἑλλιπῶς. Ἐπομένως οὐδόλωσ εἶνε καταχρηστὸς ὁ πτωχὸς ἐργάτης, ὅταν συνδυάζῃ μετὰ τῆς τροφῆς αὐτοῦ καὶ μέτριον καὶ λογικὸν ποσὸν οἰνοπνεύματος, τὸ ὅποιον ὑποστηρίζον τὰς δυνάμεις τοῦ οἰκονομῆ συνάμα καὶ ἐπιβραδύνει τὴν φθορὰν καὶ καταπάθησιν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ τῆς ὀργανικῆς ὕλης. Τοσοῦτῳ δὲ μάλλον τὸ οἰνόπνευμα εἶνε πολῦτιμον πόμα, καθ' ὅσον τοῦτο λαμβάνεται ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ οἴνου, ὅστις ὀλιγώτερον μὲν ποσὸν καθαροῦ οἰνοπνεύματος σχετικῶς ἐνεργεῖ, περιλαμβάνει δ' ἔτι καὶ ποσὸν πτωχρησίων κατὰ τὴν φύσιν τοῦ σώματος, ὡς πρὸς τὸ εἶναι καὶ ἄλλων ἄλλων.

Δεόν ὁμοῦς γὰρ εἰπώμεν ἐνταῦθα, ὅτι μὲ ὅλα τὰ εὐεργετικὰ ταῦτα πλεονεκτήματα τοῦ οἰνοπνεύματος, οὐδέποτε πρέπει γὰρ κατατάσσωμεν τοῦτο εἰς τὰς κυριολακτικὰς θρεπτικὰς καὶ ἀναπλαστικὰς τροφὰς, διότι, ἐάν τὸ οἰνόπνευμα στιγμιαίως διεγείρῃ καὶ ὑποστηρίξῃ τὸν ὄργανισμόν, ἀτυχῶς δὲν παρέχει αὐτῷ καὶ οὐσίας θρεπτικὰς, ἐπιτηδεῖας ἢ ἀντικαταστήσωσι τὰς κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς θρέψεως κατατριβομένας καὶ τηχομένας ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ὄργανισμοῦ. Οὐδέποτε λοιπὸν πρέπει τὰ οἰνόπνευμάτα γὰρ θέσωμεν ἐν ἕσθῃ μοίραι τῶν ἀληθῶν τροφῶν καὶ γὰρ παραδιδόμεθα εἰς ταῦτα ἐλπίζοντες ἐξ αὐτῶν πολλά.

Οὐδέποτε δὲ πρέπει τὴν μετροίαν τῶν οἰνοπνευμάτων χρῆσιν γὰρ ὠθῶμεν ὑπὲρ τὰ δεόντα, ὅτε πλέον ὀδὲ τῶν διεγερτικῶν καὶ τονωτικῶν

ιδιοτήτων αὐτῶν ἐπιφελούμεθα, ἀλλὰ πίπτομεν εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, τοῦ ὅτι ὑπομιμνήσκει ἡμῖν ἀστείαν τινὰ ἀπορίαν οἰνόφυλος ὅστις ποῖτε ἐν καταστάσει μέθης εὐρισκόμενος ὑπετονθόρυσεν· «οἱ ἱατροὶ λέγουσι, ὅτι 50 δράμια οἴνου δίδου δύναμιν, ἐν τούτοις ἐγὼ ἔπια 1000 δράμια καὶ ἀδυνατῶ νὰ σταθῶ εἰς τοὺς πόδας μου!»

ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΣ.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ

Ε΄.

Περὶ πένθους ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐξεταζομένη ὡς πρὸς τὰ ἐν τοῖς πένθεσι νόμιμα, ἡ εὐρεῖα ἀμερικανικῆ χειρόνησος δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς μεγάλας ζώνας· τὴν νοτιαν, τὴν μέσην καὶ τὴν βορείαν. Βεβαίως τὰ ὅρια τῶν ζωνῶν τούτων συγγέονται, καὶ ἐν ἐκάστη αὐτῶν ὑπάρχουσι φυλαὶ ἴδια ἔχουσαι ἔθιμα· ἀλλὰ καθόλου εἰπεῖν οἱ μὲν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς κάτοικοι θάπτουσι τοὺς νεκρούς, θέτοντες αὐτοὺς ἐν τῷ τάφῳ καθήμενους ἢ ὀκλάζοντας· οἱ δὲ τῆς μέσης, ὡς οἱ Μεξικανοί, ἐκθέδουσι ἐπὶ πυρᾶς τοὺς ἐπισήμους τῶν νεκρῶν, ἐν ᾧ ἡ συνήθεια αὕτη εἶνε ἄγνωστος ἐν Μελανησίᾳ, ἐν Ἀρρικῇ, ἐν Πολυνησίᾳ καὶ ἐν τῇ νοτίᾳ Ἀμερικῇ. Οἱ δὲ τῆς βορείου Ἀμερικῆς συνήθως οὔτε θάπτουσιν, οὔτε καίουσιν τοὺς νεκρούς, ἀλλ' ἐκθέτουσιν αὐτοὺς, κατὰ τὸν πολυνησιακὸν τρόπον, ἐπὶ νεκροδόκων ἐξεδρῶν καὶ συλλέγουσιν· εἴτα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιμελῶς τὰ ὄστα τῶν. Ἐν τῇ κατωτέρῳ ἀναγραφῇ καταδειχθήσονται ἐπαρκῶς οἱ γενικώτεροι χαρακτήρες αὐτῶν.

Οἱ Παταγόνες, οἱ Ἀραυκανοί, οἱ Παμπᾶς, οἱ Πουέλχοι, οἱ Σαροῦαι θάπτουσι τοὺς νεκρούς, συνήθως ὀκλαδόν, καὶ μετ' ἐπιμελείας φροντίζουσι νὰ ἐφοδιάζωσιν αὐτοὺς δι' ἐνδύματων, κόσμων, ὀπλῶν, βελῶν, ἄτινα ἐνίοτε βάφουσι δι' ἐρυθροῦ χρώματος, καὶ τροφῶν. Συχνάκις καίουσιν τὰ ἐπίλοιπα τῶν ἀνηκόντων τῷ θανάτῳ πραγμάτων καὶ σφάζουσιν ἐπὶ τοῦ τάφου του τὰ κατοικίδια ζῶα, ὡς ἐποιεῖτο χρῆσιν, ὅτε ἐξῆ. Οἱ Χιχίται, οἱ Ἀραυκανοί, οἱ Παταγόνες δυσκόλως παραδέχονται, ὅτι ὁ θάνατος προέρχεται ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν· τούτου δ' ἕνεκα ὁ θάνατος ἀρχηγῶν συχνάκις ἀποδίδεται εἰς μαγγανείας, ἐξ οὗ γεννῶνται ἀντεδικήσεις, φόνοι καὶ ἀτελεύτητοι πόλεμοι.

Οἱ Σαροῦαι, καὶ αἱ φυλαὶ τοῦ Μεγάλου Χακοῦ ὁδὲν ἀρκοῦνται εἰς τὴν θυσίαν κατοικιδίων ζῴων ἐν ταῖς κηδείαις· ἀλλ' ὡς ἐν Πολυνησίᾳ, οἱ συγγενεῖς τραυματίζουσιν ἑαυτοὺς βαρῶς ἐν τοῖς βραχίουσιν, ἐν τῷ στήθει, ἐν ταῖς πλευραῖς, αἱ δὲ γυναῖκες ἀποκόπτουσι μίαν φάλαγγα καὶ ὑπο-

βάλλονται εἰς αὐστηροτάτην νηστείαν. Σημειώ-
τέον ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ ἀποκοπὴ φάλαγγος τοῦ
δακτύλου συνειθίζεται καὶ ἐν Πολυνησίᾳ.

Οἱ δὲ Γουαρανοὶ θάπτουσι τὸν νεκρὸν καθήμε-
νον, ἀλλ' ἐμβάλλοντες αὐτὸν προηγουμένως ἐν
μεγάλῳ ἀγγεῖῳ. Ἐνίοτε ὁ νεκρὸς θάπτεται ἐν τῇ
οἰκίᾳ του, καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀνά πᾶσαν
πρωίαν ἢ οἰκογενεῖά του ἀγυμνεῖ αὐτὸν μετὰ
θρήνων καὶ καπετῶν.

Παραπλήσια κατ' οὐσίαν ἐπικιῆδεια ἔθιμα
ἐπεκράτουν καὶ παρὰ τοῖς παλαιαῖς Περουβίοις,
μάλιστα τοῖς πρὸς νότον, ἐν τῷ Βασιλείῳ τοῦ
Κούτσου. Ὁ νεκρὸς ἐθάπτετο καθήμενος καὶ ἐνδε-
δυμένος, πλησίον δ' αὐτοῦ ἐτίθεντο τάνηκοντα
εἰς αὐτὸν πράγματα καὶ τροφαί· ἐθάπτετο δ' ἦτοι
ἐν ὑπογείῳ, συνεχομένῳ τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ, ἦτοι
ἐν κοινῷ νεκροτάφειῳ. Προσεπάθουν δὲ κατὰ τὰ
ἐνόητα νὰ πορύγωσι τὴν σήψιν τοῦ πτώματος,
ἀποξηραίνοντες αὐτὸ ὡς οἱ Πολυνησῖοι, ἢ ταρι-
χεύοντες διὰ ῥητινωδῶν ὑλῶν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι
Αἰγύπτιοι. Συχνάκις ἐξήγον τὰ ἐντόσθια, ὅπερ
συνειθίζεται καὶ ἐν Πολυνησίᾳ. Αἱ ἀνθρωποθυ-
σίαι, ἐκούσαι ἢ μὴ, ἦσαν συνηθέσταται ἐν Πε-
ρουβίᾳ, κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπιτήμιον ἀνδρῶν. Ὁ
Βαλθῶ ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰγκα
Γιουπαγκουὶ ἐθυσίασθησαν πολυάριθμοι αὐλικοί·
ὅτε δ' ἀπέθανεν ὁ Χουαγιού-Καπάκ πλείονες τῶν
χιλίων ἠτοκτόνησαν ἐθελουσίως.

Ἐν τῷ παλαιῷ Μεξικῷ ἀπαντᾷ ἡ συνήθεια
τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν· δὲν ἦτο ὁμῶς γενική,
ἀλλὰ μᾶλλον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀποκλειστικὸν προνό-
μιον τῶν ἐν ἀξιώματι ὄντων. Ὁ νεκρὸς φέρων
ἐνδύματα ὠρισμένα, κατὰ τὸν θεόν, ὃν εἶχεν ἐκλέ-
ξη προστάτην αὐτοῦ, ἐκαλύπτετο διὰ τεμαχίων
χάρτου, ἐγγεγραμμένα ἐχόντων διάφορα σημεῖα,
καὶ ἐπέχοντα τόπον φυλακτηρίων. Μετὰ τὴν
ἀποτέφρωσιν συνέλεγον τὴν κόπην ἐν ἀγγεῖῳ,
ὅπερ ἐθρεῖτο ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ θανόντος, ἢ
ἐθάπτετο ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ἐν κηθερωμένῳ οἰκοδο-
μήμασι. Τὰ δὲ λείψανα τῶν βασιλέων καὶ τῶν
ἐπιφανῶν ἀνδρῶν κατετίθεντο συγγήως ἐν τοῖς
πύργοις τῶν ναῶν. Οἱ δὲ μὴ καίμενοι νεκροὶ
κατετίθεντο ἐντός βαθῶν λάκκων, ἐχόντων ξυ-
λώσεις, καθήμενοι ἐπὶ χαμηλῶν ἐδρῶν καλουμέ-
νων *ixcaalli*, παρ' αὐτοὺς δ' ἐτίθεντο τὰ ἐργα-
λεῖα τοῦ ἐπαγγελλομένου, ἀπίς καὶ σπάθη,
ἂν ὁ θανὼν ἦτο πολεμιστής, ἄτρακτος καὶ κερκίς,
ἂν ἦτο γυνή κλπ. Καὶ ἐν Μεξικῷ δὲ, ὡς καὶ ἐν
πολλαῖς ἄλλαις χώραις, ἂν ὁ νεκρὸς ἦτο ἐπι-
φανής, ὑπελάμβανον ἄτοπον νὰ φύσῃ αὐτὸν μό-
νον ἐπιχειροῦντα τὴν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ὁδο-
πορίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐθυσίαζον πολλοὺς δούλους
ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ. Ἐν τῷ Ζαποτεκῶν ἐπί-
στευον, ὅτι ἐπὶ τινὰ ἔτη αἱ σκιαί τῶν νεκρῶν
ἐπέστρεφον, ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὰς οἰκογενεῖας
αὐτῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐφρόντιζον ἐν ὠρισμένῃ
ἡμέρᾳ τοῦ ἔτους νὰ παραθέσωσιν αὐτοῖς τράπε-